

4. Ismertesse a katasztrófa elleni védelem időszakait, az egyes időszakok főbb feladatait!

A jogalkotó szándéka szerint a katasztrófavédelmi feladatokat egymástól jól elkülöníthető csoportba lehet (kell) sorolni, mivel az érintett szervezeteknek, szervezeteknek és az állampolgároknak meghatározott feladatai jelentkeznek.

A katasztrófák elleni védekezés három alapvető területre tagozódik:

- a megelőzésre (veszélyhelyzet elemzés, kockázatbecslés, tervezés, valamint felkészítés, kiképzés)
- az elhárítás (reagálás-azonnali intézkedések kiadása, a beavatkozás és a védekezés)
- a helyreállítás (következmények felszámolása, kárenyhítés, helyreállítás, újjáépítés).

1. A megelőzés

A **veszélyhelyzet elemzés, kockázatbecslés, tervezés, felkészítés és kiképzés időszaka** a katasztrófa elleni védelem egyik legfontosabb időszaka. Olyan **összetett folyamat**, amely magába foglalja az egész katasztrófa elleni védelmet, katasztrófa nélkül. Alapvető célja a katasztrófák bekövetkezésének megakadályozása, illetve az ellenük való védekezés feltételeinek megteremtése. Preventív rendszabályok és tevékenységek összetett sorozata, amely a katasztrófa-veszélyek és a katasztrófák kialakulásának megelőzését szolgálja.

Fő feladata:

- integrált veszélyelemzés, kockázatbecslés és hatásvizsgálat elvégzése;
- elemzések alapján a katasztrófa elleni védelem modellezése;
- a katasztrófa elleni védelem cél-, feladat- és szervezetrendszerének meghatározása;
- jogszabályok, szabályzók megalkotása vagy a már meglévők módosítása;
- a kapcsolódó projektek elkészítése, beindítása és megvalósítása;
- a katasztrófavédelmi (veszélyelhárítási) tervek kidolgozása, napra készen tartása;
- a katasztrófavédelmi hatósági, szakhatósági tevékenység feltételeinek megteremtése, a tevékenység beindítása, végzése;
- a katasztrófavédelmi oktatás, képzés, felkészítés és felkészülés feltételeinek megteremtése, beindítása, folyamatos végzése;
- a nyilvánosság biztosítása, a katasztrófavédelmi kommunikáció rendszerének kialakítása, feltételeinek megteremtése;
- a tudományos tevékenység, a kutatás-fejlesztés irányainak meghatározása, feltételeinek megteremtése, folyamatos végzése;
- a nemzetközi tájékoztatás, koordináció és együttműködés megszervezése és folyamatos végzése

2. Az elhárítás lényege, fő feladatai:

A **reagálás, beavatkozás és védekezés időszaka** – meghatározó módon – az **operatív intézkedések** végrehajtását magában foglaló **folyamatot jelenti**.

Fő feladatai:

- esemény észlelése;
- értesítés és bejelentés az eseményről;
- értesítés és bejelentés fogadása, reagálás az eseményre;
- az elsődleges beavatkozásra kijelölt (alkalmas) erők és eszközök értesítése és riasztása;
- azonnali élet- és műszaki mentés;
- az esemény figyelemmel kísérése, a kialakult helyzet elemzése, értékelése, a további feladatok meghatározása érdekében prognózis elkészítése;
- az operatív vezetés/irányítás szervezeti aktivizálása és működtetése;
- a helyzet minősítése, a tényállás megállapítása, kihirdetése, a szükséges rendkívüli intézkedések bevezetése;
- az integrált védelmi rendszer aktivizálása, működtetése;
- a lakosság riasztása és tájékoztatása;
- veszélyhelyzeti lakosság- és környezetvédelmi intézkedések foganatosítása;
- veszélyhelyzeti közigazgatás, közszolgálat és közszolgáltatási kötelezettség bevezetése;

- veszélyhelyzeti gazdálkodási (kötségvetési) intézkedések bevezetése;
- veszélyhelyzeti közrend- és közbiztonsági, vagyonvédelmi, egészségügyi, szociális és járványügyi. igazságszolgáltatási stb. intézkedések fogantositása;
- a nemzetközi segítségnyújtás kérése, elfogadása, a segítségnyújtó erők alkalmazása.

Azaz, a **helyzet minősítése, tényállásának megállapítása és kihirdetése után** az ország érintett területén a feladat: ***a kivételes hatalom gyakorlása feltételeinek megteremtése, a kivételes hatalom gyakorlása a katasztrófa következményeinek minimálisra csökkentése vagy kiküszöbölése, a lakosság élet- és vagyonbiztonságának szavatolása, a katasztrófavédelmi szervezetek aktivizálása és működtetése útján.***

A **védekezés** (beavatkozás, veszélyhelyzet-kezelés) lényege a veszélyhelyzetre történő azonnali reagálás, a beavatkozás végrehajtására kijelölt szervek, szervezetek riasztása, azonnali intézkedések bevezetése, az egységes katasztrófavédelmi rendszer szükséges elemeinek (vagy egészének) készütségsbe, készenlétsbe helyezése, valamint az azonnali lakosságvédelmi rendszabályok bevezetése.

Feladatai között külön is említést érdemel az adott térség katasztrófasújtotta területté nyilvánítása, illetve szükség esetén minősített helyzet (veszélyhelyzet, szükségállapot) bevezetése, valamint az ezzel szorosan összefüggő rendkívüli intézkedések rendeleti úton történő elrendelése (pl. ideiglenes lakóhelyelhagyás, közlekedési, távközlési korlátozások, kijárási tilalom bevezetése, stb).

3. Helyreállítás lényege, fő feladatai:

A következmény felszámolás, kárenyhítés, helyreállítás és újjáépítés időszaka az elhárítással egyidőben kezdődő, majd azt követően végrehajtásra kerülő olyan intézkedések és tevékenység időszaka, ***amely magában foglalja az esemény, a katasztrófa bekövetkezése előtti állapot elérése vagy megközelítése érdekében végrehajtandó feladatokat.***

Fő feladatai:

- minősített időszak (veszélyhelyzet) fenntartásának vagy megszüntetésének mérlegelése, a döntésnek megfelelően a szükséges intézkedések bevezetése;
- további élet- és vagyonmentés;
- a kárfelszámolás (műszaki, környezeti stb.) végrehajtása;
- közegészségügyi és járványügyi, állategészségügyi és növényvédelmi rendszabályok fogantositása;
- a kimenekített, kitelepített lakosság és intézményrendszer visszatelepítése;
- a közigazgatási rendszer normalizálása;
- a közszolgálat, a közszolgáltatás és a közellátás normalizálása;
- a kárenyhítést, a helyreállítást és az újjáépítést szolgáló rendkívüli intézkedések fenntartása;
- a szükséges hatósági és szakhatósági tevékenységek végzése;
- kegyeleti eljárás és lelki gondozás végzése;
- ingyenes jogsegélyszolgálat működtetése;
- felelősségvizsgálat lefolytatása és megállapítása;
- kártérítési kötelezettség és jogosultság megállapítása;
- különleges szociális ellátás, anyagi és dologi segélyezés végzése;
- folyamatos lakossági tájékoztatás és kontroll biztosítása;
- kárenyhítés;
- helyreállítás;
- újjáépítés;
- a tapasztalatok gyűjtése és összegzése;
- a nemzetközi tájékoztatási, adatszolgáltatási és ellenőrzési kötelezettségek teljesítése.

A **helyreállítás** a harmadik olyan meghatározó feladatsor, amely a közigazgatási rendszer működőképességének eredeti állapotba történő visszaállításán, az alkotmányos állampolgári jogok és kötelezettségek gyakorlása feltételeinek újbóli megteremtésén túl kiemelt figyelmet szentel a lakosság alapvető életfeltételeinek biztosítására, a felelősség megállapítása és a kárenyhítés (kártalanítás)

végrehajtásához szükséges vizsgálatok elvégzésére. (helyreállítás, újjáépítés, segélyosztás, adományok szétosztása)